

Szerkesztőség

Arad, Acser-palota

Kiadóhivatal

Direktor: Regula Ferdinánd fia
(Gózsai főherceg-utca)

(Aradi Nyomda Vállalat)

Bürogyűjtemény: Közlöny, Arad

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELOFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre	600 Lei
Fél évre	300 Lei
Negyed évre	150 Lei
Havonta	50 Lei

Művelődési díjazás szerint
Megjelenik naponta reggel.

Egyes szám ára 3 lej. Vátsznap
4 lej. Bucurestiben 50 baniva!
több.

Az új lakástörvény.

A bérszerződések meghosszabbításának kérdése ma kétségtelemül egyike a legnehezebb és a legáltalánosabb törvényhozói feladatoknak. Nincsen ember, akinek tulajdonosi, vagy lakói minőségben a legközelebből nem érintene a kérdés és éppen ezért közmegegyezésre megoldani a feladatot csaknem lehetetlen. Nehéz helyzete volt Marzescu miniszternek a javaslat megszerkesztésekor és éppen ezért nem szabad felcsoányítani a végzett munkát, de kell látnunk, hogy a javaslat mindkét érdekcsoport méltányos követelményeit lehetőleg honorálni törekszik.

Nem célunk a helyült a legaróbb részletességgel megvitatni a javaslatot, hiszen az különböző retortákon megy még keresztül, míg törvényre válik, nem célunk ez különbözően akkor, amikor — az előjeliek szerint — a parlamenti tárgyalások során egyméhány lényeges rendelkezésnek jelentékeny módosítására lehetünk alkésszülve, mégis, miután mindannyiunkat a legközelebből érintő kérdésről van szó, már a javaslat be-terjesztése alkalmából ölszerünek és indokoltnak tartjuk legalább is főbb elemeinek ismertetését.

A bérszerződések érvényének meghosszabbítása.

Román állampolgárok, az állam, megyék és községek bérszerződéseinak érvényét, 1926. május 1-ig, tehát 2 esztendővel általában meghosszabbítja a javaslat. A külföldiekét csak az esetre, ha diplomáciai destitúciónak tagjai, közalkalmazásban áll, vagy — a kölcsönösség alapfelhétéle mellett — 1918. november 1. óta állandóan lakik az illető. Jogi személyek, egyesületek helyiségeire, üzlethelyiségekre, műhelyekre a szerződés meghosszabbításának kedvezménye nem terjed ki, ezek tehát a kikötőzökedésre engedélyezett 1 év után, a tulajdonos szabad rendelkezése alá kerülnek. A bérlet, aki 1926. áprilisa óta eladott, vagy bérbeadott olyan ingatlant, amelyben lakhatott volna, vagy alkalmilag lakhatott volna, rendeltetésére álló szabad lakása van, nem vési a javaslat. Érdekes újítás, hogy a javaslat, védelméi kiterjeszti azokra a lakókra is, akik a lakásukat megjelölt törvény-

ben javukra biztosított. Bérmeghosszabbítás kedvezményéről szerződésileg előzetesen már le mondtak.

Mennyire lesz emelhető a bérösszeg?

E kérdés szempontjából eredetileg 3 kategóriába sorozta a javaslat a lakókat: Köztisztviselők, nyugdíjasok, közüzemeknél alkalmazott munkások, invalidusok, halál özvegyek és árvák, végül a 80.000 lej meg nem haladó fizetéssel, illetve nyugdíjjal bírók, az 1914. évi bérösszeg megduplázását fizetnek. A többi bérlők bérösszege a tulajdonossal való megegyezés alapján, ilyen megegyezés hiányában pedig a javaslat által limitált maximumok figyelembe vételével a bíróság által lenne megállapítandó. A 250.000 lejnél kisebb jövedelemmel bíró bérlők bérösszegét az 1914. évi bér tízszerezésénél, az ennél nagyobb jövedelemmel bíró bérlők bérösszegét annak huszonötszörösénél magasabbra nem taksálhatja a bíróság. E határokon belül a bérlet és tulajdonos viszonyait, a lakás fekvése és minősége lesznek az

irányadó. A jövedelem nagysága tekintetében kizárólag az 1923. évre megállapított globális jövedelem összege a mérvadó. Az 1914. évi bérösszeg alapul vételnél a koronát a lejvel egyenlő értékűnek mondja ki a javaslat.

A fenti kategorizálást a kisvárgott hírek szerint már is módosította a parlamenti bizottság

hogy a 100.000 lejnél kisebb jövedelemmel bírók az 1914. évi bér megduplázását, a 100.000 lejnél nagyobb, de 200.000 lejnél kisebb jövedelemmel bírók annak hatszorosát és az ennél is nagyobb jövedelemmel bírók az 1914. évi bérösszegnek huszonötszöröséig terjedhető bérösszeget fizetnek. Dr. Szalai Vilmos.

Fascista tüntetés Brüsszelben

(A belga szocialisták követelése. — Megszüntették a török kalifátust. — Juniushan folyósítják a magyar kölcsönt.)

Brüsszelből táviratozzák: A belga kormányválság enyhülése talán a napokban áll be. Albert belga király megbeszélést folytatott Vandervelde szocialista vezérrel, aki a szocialisták nevében négy követelést terjesztett a király elé.

1. A Ruhrvidék kiürítése.
2. A hadsereg csökkentése.
3. A szocialista törvénytervezet kiépítése és
4. A versaillesi szerződés revíziója.

Kétségtelen, hogy az új miniszterelnök Van den Vyvere lesz, ellenben a beavatottak kormányra jutása esetén is csak néhány napi

uraknak jósnak az új kabinetnek. A király ma audencián fogadta Helleputtet a munkásmiszter, aki az audencia után Theunishez ment, állítólag azért, hogy rábírja egy új kabinet megalakítására.

Brüsszelből táviratozzák: Az elmúlt éjjel ismét egyének néhány középület ablakát betörték. Egyes épületek falára feliratoztak függesztettek ki „Eljen a faszizmus”, „Egy belga Mussolinit követelünk” felirásokkal. A holland követség panaszt tett a kormánytól, hogy az elmúlt éjszaka négy ablakot törtek be a követség palotájá-

Műsoros estély

az aradi katolikus gimnázium javára.

(Sajtó tudósítónktól) Karnevál öfenséggel, a farsang diadalmas hercegei méltó pompával, fényvel és ragyogással bucsuztatta el Aradváros elit közönsége, hétfőn este a katolikus gimnázium javára rendezett műsoros estély keretében. Szendrey Mihály szinigazgató, mint ötletes konferensziertöltő meg a műsört, majd Török Margit művészi kökületességű zongorajátékával szórakoztatta a Fehér Kereszt nagytermét aszfalásig megtöltő előkelő közönséget. „Egy kis vihar” című francia vígjáték került bemutatásra, amelyben Lengyel Boriska és Szendrey Mihály játszóitól osztatlan nagy sikerrel. A hosszú időt óta vissza vonultak elő Barics Gyula színművész lépett ezután a közönség elé és a Bánk-bán operabót énekelte a borsdalt. A közönség nagy tapsaira Barics még több műdalt énekel. Kornis Árpádné szavalata következett ezután, aki nagy hatással szavalta el Dalmoky Nagy Lajos „A divatház” című költeményét.

Alföldy Pálné szopránja csendült fel ezután, aki gyönyörű hangján több műdalt énekel, nagy sikerrel. Bodnár Klári, a fiatal táncművész Haydn zenéjére a nagy évszakot szemléltető jelmezben táncolt balettet. Hatalmas tapsal jutalmazta meg a közönség Bodnár Klári gyönyörű táncszámaikat. Zabrátkyné Várochy Margit operabékesző az „Aida” opera nagy áriáját énekelte nagy hatásos mallett és a műsört a Sárga csikó népszimbióli Barics Gyulával énekelte duettje zárta be. A zongorakíséretet dr. Szelle Károly és Gellért Pál kammeristák precízén látták el.

Műsor után Vásárhelyi Janka vezetésével száztízgy hölgy gárda finom ételeket és italokat szolgált fel a közönségnek. Megemlékezésre méltó, hogy az aradi közönség alacsonyabbak voltak a vendéglői áraknál is. Az estélyen a hatóságok vezetői közül jelen volt dr. Robu János főpolgármester, dr. Filotti Zsolt rendőrprefektus, dr. Angel István polgármester, Vulpe József sziguranca főnök, dr. Lőrincz Ágoston alispán, Ottó Ágoston

királyi ügyész. A jelenvolt hölgyekről a rendezőség a következő névsort bocsátotta rendelkezésünkre:

- Asszonyok: Dr. Robu Jánosné, dr. Angel Istvánné, báró Nopcsai Elekne, báró Neuman Károlyné, Vásárhelyi Janka, gróf Porcia Lajosné, gróf Breda Viktorné, dr. Baross Lajosné, báró Exterde Kálmánné, Schull Józsefné, Hehs Béláné, dr. Salgó Miksáné, Fodor Gyuláné, Antal Zsigmondné, Harigay Bertalané, dr. Simé Károlyné, dr. Prohászka Lászlóné, Münz Mártonné, dr. Stauber Andorné, özvegy Vojtek Kálmánné, Szendrey Mihályné, Vulpe Józsefné, Mészáros Dánielné, Bodnár Zoltánné, Schuh Ferencné, Benedeky Imréné, dr. Olasz Pálné, Kabdebó Jánosné, Razel Józsefné, özvegy dr. Török Jánosné, Witánszék Lajosné, Szántó Gyuláné, Böcs Rezsóné, özvegy Simonffy Aladárné, Széll Józsefné, dr. Széll Lajosné, Lázár Dénesné, Szilárd Ernőné, Czukor Jánosné, Lejtényi Sándorné, dr. Schmedt Jánosné, Bechnitz Aborné, Fiedler Imréné, Sommer Nándorné, Vermes Jenő

ban és rendőrséget kértek a követ-
ség őrzésére. Beavatottak vélemé-
nye szerint az esetből nem lesz po-
litikai incidens.

Párisból táviratozzák: Poinca-
ré miniszterelnök a Kamara már-
cius hetedikén ülésein fejt ki általa-
mos, de főképen ruhvidéki políti-
kájának alapelveit.

Számúzik a török kalifa családját.

**Konstantinápolyból táviratoz-
zák:** A nemzetgyűlés ma megsza-
vazta a többségi párt által tegnap
megvitatott körvényjavaslatot, a
mely megszünteti a kalifátust, a
kalifát és az egykori uralkodócsa-
lád mindkét nembeli tagjait örök-
re kitiltja Törökországból, meg-
fosztja török állampolgárságuk-
tól, a mohamedán egyházat és az
államot különválasztja, a közokta-
tást és törvénykezést pedig egy-
eségesíti. Abdul Medsid kalifa a
nemzetgyűlés határozatát elfogad-
ta és tíz napon belül elhagyja az
országot. Abdul Medsid valószínű-
leg Egyiptomba megy. A császári
koronajavakat a nemzetgyűlés a
nemzet javára elkobozta. A Kon-
stantinápolyi rendőrség pedig meg-
bízást kapott, hogy felügyeljen
a kalifának és a szultáni család
tagjainak háztartására, hogy ott
nem semmitse értéket el ne szál-
litsanak.

**Konstantinápolyból táviratoz-
zák:** A török nemzetgyűlés a Kali-
fátus megszüntetésén kívül azt is
elhatározta, hogy a kalifa család-
ját, hatvanhét herceget és herceg-
nőt kitiltja Törökországból. A
kalifának véglegesen elhatározott
szándéka, hogy Egyiptomba vo-

nul vissza. A nemzetgyűlés a Kali-
fának 100.000, a hercegeknek pe-
dig 200.000 török fontot juttat. A
kalifátus és a hercegek palotái
nemzeti tulajdonba mennek át.

A magyar kölcsön állása.

Budapestről táviratozzák: Sir
William Goode, angol kiküldött
egy hírlapírónak Magyarországi
népszövetségi kölcsönéről kijelen-
tette, hogy a magyar rekonstruk-
ció legnehezebb idejét már átélte
és erős a meggyőződése, hogy a
Népszövetség és a jóvátételi bi-
zottság kedvező döntései után leg-
később március végéig a jegyző-
könyvek aláírása is megtörténik.
Szerencsésnek mondotta azt, hogy
Harding Williamot jelölték ki nép-

szövetségi, kölcsönön hovatfordítá-
sát ellenőrző főbiztosnak, mert ki-
váló pénzügyi kapacitás és meg-
van az az előnye is, hogy ameri-
kai állampolgár. A kölcsön kilátá-
sai szerinte a legkedvezőbbek és
semmi akadályát nem látja ar-
nak, hogy a kölcsönt legkésőbb ju-
niusban folyósítsák. Véleménye
szerint a kölcsön legnagyobb ré-
szét Anglia jegyzi.

Newyorkból táviratozzák: Wil-
liam Harding kijelentette egy hírlap-
írónak, hogy még nem döntött
fölötté elfogadja-e Magyarország
népszövetségi főbiztosi állását
vagy sem? Ezt attól teszi függő-
vé, hogy mi történik Európában
ittartózkodása alatt.

Napfogyatkozás lesz szerdán.

(Az idén újra megjelenik az 1914-es „háborus“ üstökös. — Komoly terv a szomszéd planeták megközele-
tésére. — A csillagos égbolt érdekességei.)

(A Közlöny tudósítójától.) A
hő elején, 5-én, részleges napfo-
gyatkozás lesz, amely a green-
wichi időszámítás szerint egy óra
55 perckor veszi kezdetét s öt óra
33 perckor végződik s körülbelül
a Nap felének (0.58) elsötétülését
okozza. De mert akkor a Nap
— 6°26' a Hold pedig — 5° 41'-re
van tőlünk az aequatoron túl a tü-
nemény is tehát csak a féli féle-
kén lesz látható és pedig a 24° és
80° szélességi fokok között.

A Nap látszó átmérője március
9-én 32.20', 29-én pedig 32.03' te-
hát 0.20'-cel kisebb, mert a nyári
solstitiumig távolodunk a Naptól.
Télien ugyanis 5 millió kilométer-

rel közelebb vagyunk a Naphoz,
mint nyáron.

Szép látványt nyújt mégint
9-én a növekedő Holdnak a Venus
esthajnali csillaggal való együtt-
állása.

A titokzatos nyugati fény

Tiszta derült időben pedig egy
óra naplemente után két órán át
látható március hónapban az al-
lathó fény piramis alakja, amely
nek természetével még maicsenek
tisztában. Azt gyanítják, hogy va-
lami szerfölött laza fénylő anyag
korongja kering egész a Földtávo-
lig a Nap körül.

A tavaszi napéjegyen — aequi-
noctium — 20-án este 9 órakor áll
be a greenwichi középidőben, te-
hát a mi keleti zónaidőnk szerint
11 órakor, nálunk a helyi idő sze-
rint fél 11 órakor és a nagyocéáni
dátumválasztón innen felkvő Ja-
pánban aznap reggel 6 órakor, az
az csillagászatilag 18 órakor s ott
ennek következtében közvetlenül
is megfigyelhetik a Napnak az
égi aequadoron való áthaladását.
Ezzel az időponttal kezdődik a
naptári tavasz is, amikor a Földön
mindenütt egyenlő a nappal az éj-
szakkal.

A tavaszi aequinoctium pontja
től — az „égi Greenwich-től“ — szá-
mitják a csillagászok a világűr
minden tér és időbeli mozzanatjá-
nak befolyását. — Amide maga
e pont 51.26 mtr.nyi évi hátráló
mozgásban van úgy, hogy az ek-
liptika 360°-át kényelmesen besé-
tálva a Plato nagy esztendejének
nevezett 25.800 éves korszak után
ismét a régi helyén találja magát
s a Stella Polaris újra sarkcsillag
lesz, mert közben-közben más és
más csillagok is azok lesznek, így
többek között a Lyra Végája is
12.000 év múlva.

**Melegebb korszakok következ-
nek.**

A tavaszi napéjegyenpontra
ezen hátráló mozgása praecessio

név alatt ismeretes, mert emiatt
a csillagok előrehaladónak látsza-
nak. Ugy a praecessió helyválto-
zás, valamint a Föld tengelyének
várható lassu elmozdulása és ingá-
sa, továbbá a földpálya excentrici-
tásának lengésszerű tágulása és
rövidülése a klimatikus viszonyok
ra is bírhatnak majd befolyással.
Lagrange (1736—1813) nagy fran-
cia matematikus kimutatta, hogy
ezen naprendszerbeli mechanikai
változások korszakonként lengés-
szerűek, tehát vissza-visszatérők.
Most az excentricitás (az ellipsis
tágasságát meghatározó távolság)
közéértékü s 24.000 esztendőn át
csökenni fog s így a kérekedő föld
pálya miatt melegebb korszakok
következhetnek.

Tíz üstökös várnak az idén

Ez idén különben a csillag-
szok az ég kalandoraiból, az üstökös-
kökből tízet várnak, amelvekiből
a Favés-féle szeptemberben, az
Encke-féle október vége felé s a leg-
pontosabban kiszámított Temple-
féle november hóban jelenik meg,
de kedvezőtlen megfigyelhetéssel.
Egy nagyobb, szabad szemmel is
majd látható u. n. 1914. háborus
üstökösre már 10 éve várakoznak
az astronomusok, de ennek pon-
tos megjelenési időpontját még
nem határozták meg, csak annyit
tudnak róla, hogy ezidén te-
lenik meg.

Érdekes tervezetet dolgozott
ki a múlt évben Oberth Hermann
gépészmérnök (Die Rakete zu den
Planetenräumen) a szomszéd pla-
neták megközelítésére. Nem vala-
mi Jules Verne-féle fantasztikus
álom e tervezet, hanem kidolgo-
zott modellekkel illusztrált ko-
moly, tudományosan megalapoz-
zott technikai műve egy zsenialis
mérnöknek. Nagy hír, hogy még
csak a tervezetnél tart a tudós-
mérnök, mert a belletrista közön-
ség jó ösmerésenél a regényes
Mars bolygónak 1924-ben kiváló
esztendeje van: amennyiben au-
gusztus 22-én a XX. században ta-
pasztalható legrövidebb oppositio-
nalis föld közelbe kerül, vagyis 55
millió kilométerre lesz tőlünk,
szemben a máskor tapasztalható
190 millióval, sőt a Nappal való
együttállás idején 489 millióval. A
többféle tervezet két főtypusa al-
kötöl. Illetve hidrogen-reakta
rendszeren alapszik. Amíg azott
ban az amerikai milliárdosok meg-
finanszírozhatják e terveket, ad-
digma jó távolra kerül el tőlünk
Mars szomszédunk s így kirán-
duló helyünk majd egyelőre csak
csendes sötétségünk a méla Föld
marad.

Négy.

Tanúgy.

Uj szaktanfolyam. Március
5-én az aradi fa- és fémpári szakisko-
lában stabil tanfolyam kezdődik. Be-
iratkozások naponta 8. u. 5-6-ig
az iskola igazgatójánál

né, Bérczy Lajosné, Fischer Ala-
dárné, Patkó Imréné, Soltz Róbert
né, özvegy Schlechta Gusztávné,
dr. Korányi Barnáné, dr. Palágyi
Jenőné, Somogyi Jenőné, Dömötör
Lászlóné, Gramáz Lászlóné,
dr. Goldzieher Albertné, Kornis Ár-
pádné, Vásárhelyi Jánosné, dr.
Müller Vendelné, Czárán Istvánné,
Bánó Bohus Zsigmondné, Kabdebó
Antalné, Kabdebó Istvánné, Taká-
csi Miklósné, dr. Fics Gézáné, Ze-
lenskyné-Zay Klára grófnő, dr.
Kabdebó Györgyné, özv. Steiner
Ferencné, dr. Seidner Frigyes-
né, Földes Béláné, Karácsonyi
Mártonné, Kohlmann Ármné,
özvegy dr. Mann Adolfné, dr.
Windholz Béláné, Laczay Endréné,
Gitta Ágostonné, Friedmann
Gyuláné, Szabó Györgyné, Pülöpp
Béláné, Rosenberg Arturné, Ke-
mény Györgyné, Ransburg Sán-
dorné, Halász Dezsőné, Lengyel
Mamóné, Braitouanu Örmagyné, Ku-
belkáné Vas Anna, Szőlősi Ist-
vánné, özvegy Csillag Lajosné,
Domán Sándorné, Pollák Vilmos-
né, dr. Lupu Györgyné, Jakóbi
Gyuláné, Apponyi Gyuláné, Grün-
baum Leóné, dr. Petz Lipótné, dr.
Polonyi Jenőné, Bogdánffy Bélá-
né, Kézai Gézáné, Wild Ferenc-

né, Balázs Jánosné, Balogh
Edith, Szentgyörgyi Lajosné, Im-
gusz Izidorné, Vaszits Györgyné,
Kiss Lajosné, Czédy Károlyné,
Leányok: Dengyel Boriska, Schie-
ner Márta, Karácsonyi Juci, Szán-
tó Baba, Bodnár Klárka, Jellasits
Erzsike, Kossuth Iby és Dudi, Sze-
redy Márta, Dobozi Baba, Bod-
roghy Márta, Kandora Magda,
Timkó Margit, Balázs Magda, Fri-
gyes Olga, Horovitz Vica (Cluj),
Fodor Rózsika, Simon nővérek,
Brunner Gigi, Angel nővérek,
Schuch Ilonka, Baross Kató, Stei-
ner Lóri, Helt Saci, Schall Mag-
da, Juhász Olga, Rázel Saci, Bar-
tos Babó, Exterde Mici, Müller
Boska, Magyar nővérek, Maros
Boske, Verbo Médy, Lippich Nó-
ra, Tabajdy Nusi, Szabó Clarisse,
Szöllősy Magda, Schlanger nővé-
rek, Wild Manci, Cádér Irén, Mol-
nár Klári, Jakóbi Anny, Grünbaum
nővérek, Jancsovics Janka, Ser-
bán Ciou, Szentgyörgyi Elvira,
Göcz Aranka, Bérczy Ilonka, Som-
mer Baba, Tonesz Lili, Péczell
Viki, Weichelt Paula, Witwitzky
Margit, Petter Irén, Beregszászy
nővérek, Strigán Ilonka és még
számosan.

Sarsang haldoklása Temesváron.

(A tisztú kaszinó álarcos bálja. — A sváb ifjak bálja. — Az Erzsébetvárosi társaskör táncmulatsága.)

(Saját tudósítónktól.) A fiatalok sarsang Temesváron is ragyogó pompával, hangos kacajjal, csillogó vígsággal és szüreti nem akaró táncal bucsuzott az élettől. A tisztú Kaszinó álarcos bálja még egyszer összegyűjtötte a kaszinó helyiségeiben Temesvár elkékelő közönségét, amely zsúfolásig megtöltötte az elegáns, fényárban uszó termeket. Szébbnél-szebb kosztümök, ragyogó toalettek, tündöklően szép asszonyok és viruló tavaszt lehelő leányok tölték felejtetlenné ezt az éjszakát. Az elkékelő közönség sorában ott láttuk Gavanescu és Prodan tábornokokat, dr. Coste Gyula prefektust, dr. Georgevici Lucian főpolgármestert, Bejan Kornél alispánt, dr. Ciuba Valér rendőrprefektust, Szana Zsigmond angol alkonzult, Haas német főkonzult, dr. Behavetz osztrák, Codaca olasz és Bouillon francia konzulokat, Alexandrescu ezredesi, dr. Obadeanu Képviselőt, dr. Lintia Livius, Negulescu alezredest, vezérkari főnököt, dr. Bickl orvost, dr. Freco ügyvédet, Orendi-Homenau német író, Maréau dohánygyári és Niculescu gyufagyári igazgatót, Klotz Ádám vezérigazgatót, Nicolau és Radian ügyészeket, dr. Radulescu ügyvédet, Stefanescu ezredesi és még számos társadalmi kiváltságot. A pompás sikerült táncmulatság csak a késő reggeli órákban ért véget és a résztvevők egy gyönyörű éjszaka emlékeivel mondtak búcsút Karnevál hercegének.

A sváb ifjuság bálja a Ferdinánd szálló teli kertjében látta vendégül Temesvár elkékelő társadalmának, — főként a németiségnek, — színejavát. Aranyos jókedv, nagyszerű hangulat és fesztelenség jellemzők a bált, amelyet igen kedves műsor előzött meg. Angebauer asszony elismert énekművésze újabb sikert hozott a művésznőnek, amely zajos és szüreti nem akaró táncban nyilvánult meg. A Tolnai tanár kiváló vezetése alatt álló német dalárda néhány pompás dal előadásával gyarapította sikereit. Orendi-Homenau, az ismert német író és költő egy nagyszabású, színes költeményének felolvasásával ragadta el az elkékelő közönséget. A jelen voltak közül sikerült a következők nevét feljegyezni: Haas német főkonzult, dr. Behavetz osztrák konzul, dr. Katschi képviselő, Klotz Ádám vezérigazgató, Korody-Lutz volt államtitkár, Reissner bankigazgató, dr. Tuschak, dr. Engels, Reinholz bankigazgatók, dr. Hoffmann, dr. Roth, Beisser mérnök Angerbauer nagykereskedő.

dr. Warth, dr. Paul és még számosan.

Az Erzsébetvárosi Társaskör a kebelében működő Gloria dal-egyesülettel a Novotny vendéglő termében rendezte idei táncmulatságát, amelyen az Erzsébetváros színejava és sokan a város elkékelő közegei közül is résztvettek. A táncmulatság pompásan sikerült, mindvégig nagyszerű hangulat

uralkodott és a fiatalság a reggeli órákig ropta a táncot. A mulatság fényes sikere Mitler elnök és a rendezőgárda munkásságának köszönhető.

Karnevál hercege meghalt Vig ságos, méltó temetése volt. Sirás helyett kacajjal kísérte utolsó útjára. Gyász indulok helyett himnyk zenéje csendült fel a tiszteletere.

Törvényszék előtt a bombamerénylők ügye.

(Megkezdték a tárgyalást az egyik merénylet ügyében, — de elhalasztották. — Márffy és társai a vádlottak padján.)

Budapestről jelentik: A budapesti törvényszék ma kezdte meg a francia követség elleni bombamerénylet tárgyalását. A vádirat Márffy József magántisztviselőt mint felbujtót, Horváth Halas József banktisztviselőt mint tettést, Chiaszty István közműességet és Varga Ferenc állásnélkülit mint bűnségeiket több ember elleni gyilkosság büntetésének kísérletéért vádolja, ezenkívül Márffy, Chiasztyt és Vargát elkékelő szülei cselekményekkel párosult gyilkosság elkövetésére irányuló szövetség büntetése címén is. A vádirat elmondja, hogy Márffy az ÉME. nemzetvédelmi osztályának szervezője volt és a IX. kerületi pártheiyiségben és a Valéria-kávéházban gyakran találkozott Chiasztyval, Vargával, Horváttal, Szász Józseffel és Nesz Károllyal s ilyenkor többnyire a zsidók elleni tüntetéseket beszélték meg. 1922. augusztus elején Márffy felvetette azt a tervet, hogy a főkapitányság ellen bombamerényletet kövesse el, hogy ezáltal a gyanút a kommunistákra tereljék. Chiaszty, Horváth és Varga vállalkoztak a merényletre, Márffy fűrdősobájában el is készült az ekrazitos pokolgép és a bombát annak elkészülte után már másnap akarták elhelyezni a főkapitánysági épület déli kapuja alatt, de sok rendőrt találtak ott és ezért nem merték a bombát elhelyezni. Erre a Kohári-uccal foglász kapujában helyezték el a bombát, meg is gyújtották a kanócot, de a fogházorrmester ezt észrevette és sikerült eloltania az égő kanócot. Tavaly szeptemberben a külföldi kölcsön megakadályozására valamelyik budapesti antantkövetséget akarták felrobbantani. Kezdetben a csehszlovák követséget szemelték ki de ezt a tervüket nem hajtották végre. Majd a francia követség Reviczky-uecai épületében helyezték el bombát.

A tárgyeremben Márffy egy kedvilen nyújtózkodik a székén. Hónapok óta magánzárkában van és ez meg is látszik arcán. Nagy szemüvege mögül figyel a hallgatóságot és az ismerősöket mosolyogva üdvözl. Amikor a nacionaléját kérdezik, pattogva mondja:

— Csenye Községben születtem 1899-ben, római katolikus vagyok. Elmondja, hogy banktisztviselő és legutóbb a Magyar-Olasz bank tisztviselője volt. Vagyona nincsen, katona volt 1917. áprilisától 1920. novemberéig.

— A Kommun alatt is szolgált — kérdezte az elnök?

— Igen, a vörösöknel is szolgáltam.

Az elnök az iratokból megállapítja, hogy két ízben volt letartóztatva, egyszer 1923. januárjában magánosok elleni erőszakért, majd 1923. júniusában államellenes bűntettért. A jelen ügyből kifolyólag november 29. óta ül vizsgálati fogházban.

Horváth-Halas József Pécsen született 1901-ben, ottani lakos, foglalkozása magántisztviselő. Chiaszty István 1901-ben született Budapesten, okleveles közművesmester. Vargha Ferenc 1901-ben született, miniszteri díjnok, négy hadapród iskolát végzett. Kiss Ferenc 1900-ban született, állásnélküli magánhivatalnok, legutóbb Pécsen a postán volt díjnok.

Dolovschik Mihály ügyész indítványozza, hogy az ügyet egyesítsék a Rassay, Miklós Andor sérelmére elkövetett, valamint az Erzsébetvárosi Kör elleni merénylettel. A törvényszék az indítványt elutasította, mire az ügyész felfolyamodást jelentett be. Bejelenti még az ügyész, hogy a jelen vádiratot visszavonja és indítványozza hogy rendelkezjenek el az ügyben újabb vizsgálatot. Az ügyészi indoklás szerint az ügyesség azért készített vádiratot, mert a rendőrhatalóság adatai egyeztek a vizsgálat adataival. Az ügyesség figyelmét azonban elkerülte, hogy a vizsgáló bíró előtt a vádlottak nemcsak, hogy visszavonták vallomásukat, de Márffy külön följelentést is tett, hogy beismerő vallomását a rendőrségen kicsikarták belőle. Ha az egyik nap beismeri valaki a bűnt, úgy hiányzik a vizsgálat. Az ügyesség ezért indítványozza a tárgyalás elnapolását és feltűnve az elnök figyelmét arra, hogy ez az ügy eltörpül azoknak a jelentősége mellett, amikkel ezek az emberek vádolva lesznek, többek között az Erzsébetvárosi Kör elleni merénylet is, amelynél kilencszerez gyilkosság büntetése terheli őket. A védők hozzájárultak az ügyészi előterjesztéshez és az elnök is helyt adott az ügyészi indítványnak, a tárgyalást elnapolta és elrendelte a vizsgálat kiegészítését. A vádlottakat erre visszavezették a fogházba.

— Az amerikai elnökválasztások Newyorkból jelentik: Az új választások alkalmával Mac Adoo és Hiram Johnson szenátor az elnökjelöltek. Lafolette szenátor visszalépett a jelöltségtől. Mac Adoo helyzete ellenben kilátástalan a petróleumbojtányból kifolyólag.

A lakásínség problémája.

Hozzászólás a házépítés kérdéséhez.

Kaptuk a következő levelet, aminek tartalmával bár nem azonosítjuk magunkat, mégis közreadjuk, mert a házépítés problémáját új és figyelemreméltó oldalról világítja meg. Íme a levél:

A lakásínség megszüntetése egy olyan probléma, amelynek egészséges és végérvényes megoldására vonatkozólag a legkülönbözőbb vélemények hangzottak már el. Egyiket is, másikat is alaposan megvitatták, de semmit sem tettek. Már pedig ezen a bajon csakis a tettek segítenek.

Az utóbbi napokban a Közlöny hasábjain elhangzott konzorcionális projektum elméletileg nagyon helyes, azonban gyakorlatilag kivihetetlen. Az oka nagyon egyszerű gazdasági utópiában rejlik és pedig abban, hogy a mai viszonyok és körülmények között a bérházépítés semmi esetre sem nevezhető rentabilis üzletnek. A propagált konzorciumban esüpa üzletember venne részt, már pedig azok nem fogják pénzüket egy kevés jövedelmet hajtó üzletbe befektetni, amely alig hozza meg tőkéjük 8—10 százalékát, amikor ugyanazzal a tőkével, a legrosszabb esetben, évenkénti csak egyszeri megforgatással elérhetik a 40—50 százalékot. Ez természetesen vonatkozik a bankokra és az építkezési anyagokat gyártókra is. Innen tehát a konzorcium a minden vállalat megvalósításához szükséges tőkét nem fogja megkapni.

Hátra van még a tervbe vett olcsó államkölcsön. Mennyi lehet az? Mondjuk 10 millió lej. Ez elég lenné egy kétemeletes bérpalota építéséhez. Ezzel azonban sokat még nem segítenek. Tekintve, hogy a lakásínség nemcsak nálunk ismert betegség, hanem országos jellegű, tehát az összes városok előállhatnak kért az államtól hasonló kölcsönt. A többi város talán nincsen hasonló kényszerhelyzetben, a többi város nem ép oly kedves, mint mi?! Már pedig az állam mindnek a kérését nem teljesítheti, esetleges pénzfőlőslegével egyet nem fog privilegizálni, az „Egynek sok, soknak kevés” elvélől kiindulva. Így tehát a tervbe vett államkölcsön is el fog esni. És mi fog a konzorcium a szükséges töké nélkül cselekedni? A sok tárgyalás, vitatkozás után eredmény nélkül feloszlik és a lakásínség maradt a régiiben, ha ugyan egy pár összedült ház, avagy új letelepedőkkel nem fog még rosszabb helyzetbe kerülni.

Az embernek minden gondolatánál, cselekedeténél magából kell kiindulnia. Próbáljuk meg ezt az elvet erre a bajra is alkalmazni. A baj itt van a városban, innen kell tehát mindennek kiindulnia, kezdődnie. Innen kell kérnünk a segítséget, itt kell nekünk magunknak magunkon segítenünk. A városnak van elég megfelelő, alkalmas szabad helye, amelyeket házhelyekül az építkezni akaróknak rendelkezésükre bocsájthat. Ezeket a házhelyeket adja el a város 10 évi amortizációs lefizetésre és létesítsen ezáltal a kijelölt és erre alkalmas helyen egy kertvárost, villanegyedet. Hány, de hány tehetősebb polgár lakik ebben a városban és szívesen fölépitene egy neki megfelelő házat, nevezzük villának, amely általánosságban nem kerülné

többé, mint 400—600 ezer lejté. Mindenki természetesen izlésének, igényeinek és anyagi viszonyainak megfelelően építkezne. Lakhatna saját házában, lenne kertje és friss, egészséges levegője. Telket mindenki vehet, aki kötelezi magát, hogy lakóházat épít rajta. Ezek a házak is természetesen adómentesek lennének egy ideig és nem rekvirálhatók.

Ennek a tervnek a keresztülvitele a természetes fejlődésre van bízva,

amely ut az egyetlen az ilyen és hasonló problémák megoldására. Megadni a lehetőséget, elősegíteni, hogy a természetes fejlődés magától induljon meg. Csak az első háznak kell fölépülnie, hogy a legrövidebb idő alatt körülötte már egy egész kis városka emelkedjék a porból. Egy kertváros, ahol minden zöld, ahol a gyermekek szabadon, egészségesen fejlődhetnek, ahol az ut az egészség s a boldogság legyen. (R. T.)

Tanulni lehet az oroszlan-szelidítést.

(Hogyan lehet parancsolni a vadaknak. Egy csinos oroszlan-szelidítő elbeszélése.)

(Bécsi szerkesztőségünkől.) Né hány héttel ezelőtt csinos szőke hölgy lépett be a világhírű Hagenbeck cirkuszhoz oroszlan-szelidítőnőnek. A hölgy Berta Haupt, a híres oroszlan-szelidítő Willy Haupt felesége és olyan nonchalánsszal parancsolgatott oroszlanjainak, mintha nem is vadállatokkal, hanem szelid kis macskákkal lenne dolga. Berta Haupt csakhamar kedveltje lett a cirkuszbanjáró közönségnek. A Közlöny munkatársai felkérte a szőke oroszlan-szelidítőnőt otthonában, amelyen egy látalán nem látszott meg veszedelmes foglalkozása és épp olyan puha nőies volt, mint akármely dívathölgyé.

— Erre a pályára nem születni kell — mondotta mosolyogva. Ezt épp úgy *tanulni* kell, mint mondjuk a szabászatot. Én azóta vagyok oroszlan-szelidítő, amióta feleségül mentem Willyhez. Az uram életében pedig olyan esemény történt, amely elég kegyes volt a pályától. Én ugyanis Willy második felesége vagyok. Az első feleségének is ugyanaz a foglalkozása volt mint az enyém... Egy este a porondon az egyik oroszlan nekiment a földre teretve. Willy akkor a kőreccen kívül volt... hirtelen beugrott, hogy megmentse a feleségét. Az oroszlan ekkor már teljesen megvadult. Eleresztette áldozatát, hogy Willyre vessen magát. Az elősiető alkalmazottakkal sikerült a vadállatot egy másik kőreccen vezetni, ellenben úgy Willy mint a felesége súlyos sérüléseket szenvedtek.

A férjem memóriára felgyógyult, de az első felesége néhány nap múlva meghalt.

— És lássa mindazek dacára férjhezmenésem után erre a pályára léptem. Valami különös érzés vonzza az embert erre a pályára... Vannak szelidítők, akiknek az egész testet csupa hegedés és nem mennek más pályára, pedig a mi hivatásunk a legveszélyesebb. Az egyedüli jutalmunk talán az a kellemes érzés ami arra lesz rajtuk, amikor látjuk, hogy az a hatalmas erejű vadállat, ami bárkit egy csapással agyon tudna ütni, hogy meghunyászkodik és engedelmessé válik nekünk. És azután

a folytonos életveszély bizonyos ideig tartó okoz, amelyről kellemebbet nem tudok elképzelni.

— Megenged még egy kérdést? Milyen tulajdonságok kellene egy oroszlan-szelidítőnek?

— Erre egyszerű a válasz. Türelem, türelem és újra türelem. Amikor behoznak egy vadállatot tíz napokon keresztül nem lehet hozzátörni az idomításhoz. De folyton a közelében kell lenni, hogy megszokja az ember látását. Azután mindig a leendő szelidítőnek kell *éetni*. Hosszu hónapok letelte után léphet csak először be a kőreccbe. De akkor is néhány szolga tartózkodik kint a kőrecc előtt, hogy baj esetén a szorongatott se gitségére siethessenek. Eleinte egy helyben kell állva maradni, csak később lehet mozogni a kőreccben. Azután hozzászoktatja az ember, hogy figyeljen a nevére és az után jöhetnek kisebb mutatványok betanítása. A szelidítésben néhány huszár és cukor nagy segítségünkre van. Évek hosszú során keresztül kell türelemmel foglalkozni a vadállattal. Milyen elégtétel azután ha már be van tanítva és szépen engedelmessé válik az ember szavának. Amikor pedig már félig meddig szelid egy véletlen és felborul a türelemmel és kitartással kiküzdött eredmény, aminek legtöbbször a szegény szelidítő adja meg az árát. Ha nem is kerül az életébe, de örökké nyomorék lehet.

Ezzel mosolyogva búcsút mondott Berta Haupt és ment az oroszlanjait meglátogatni. Az egyik gyengéden morogva vállára tette hatalmas mancsát és ő boldogan mosolygott a kőreccből.

Mulatságok

— Fényes estély Budapesten. Budapestről táviratozzák: Az ország-ház kupolacsarnokában, a nemzetgyűlés elnöke a tüdőbetegség javára fenyves külsőségek között lefolyt és hangversennyel egybekötött fogadóestélyt tartott. Az estélyen megjelentek között voltak: Horthy Miklós kormányzó, József főherceg és családja, a kormány összes tagjai, a diplomáciai testület reprezentánsai és a magyar közélet számos kiválósága. A fényesen sikerült estély közel egy milliárdot jövedelmezett a jótékony célra.

— Az aradi siketnémák estélye. Az aradi siketnémák szombat esti

kabaréval egybekötött táncmulatságán nagy siker mellett szerepeltek Stefanik Pálné, Szaszala Pál és Tóth Mihály. Az estélyen megjelent Vulpe József aradi sziguranca-főnök és neje és Blédy Boldizsár díszelnök és neje.

Az ellenzéki blokk.

(Miért kívánja Averescu az ellenzéki pártok fuzióját?)

Bucurestiből jelentik: Az ellenzéki blokk megalakításának eszméje, hogy miért talált olyan hamar visszhangra a néppártnál, sokak számára értetelmen maradt. A néppárt egyik vezető férfa az „Adeverul” munkatársa előtt kifejtette mindazokat az okokat, amelyek Averescu tábornokot, a párt vezérét a fuzió eszméjének megnyerték, de viszont egy koalíciós kormányban való részvételt egyenesen megtagadott.

A kormányzás mehiamizmusa nagyon nehézkes és gyakorlatilag hiányzó az olyan országban, ahol több, mint két párt képviseli a politikai felfogást. Az ellenzéki pártcsoporthoz — ha mincsenek is egymás mellé rendezve — hamar sikerült a kormányt kimenteni és megbuktatni. Másrészt a koalíciós kormányoknak már tevékenységük kezdetén bizonyos ellenfelekkel kell megküzdniük, bármennyire is közös érdeket és nézőpontot képviselnek. Az egységes nézőpont hiányában a koalíciós kormány rendszerint rövid életű szokott lenni, a kormányalkotó pártokról pedig rövidesen az a vélemény alakul ki a közönség körében, hogy képtelen a kormányzásra.

A helyzet egészen másképpen alakulna, ha a most ellenzékben levő pártok és elsősorban a néppárt, nemzeti párt és parasztpárt egy közös blokkban egyesülne. — Ezeknek a pártoknak közös alapelveik vannak, amelyek közös tábort hozhatják őket, a pártprogramnak azonban elasztikusnak kell lenni, amely a jelen szükségletekhez alkalmazkodik és aláveti magát a fejlődés törvényének.

A fuzió létrejöttével a pártok értékes elemel választanák meg az új párt vezetőségét, ez pedig kijelölné a közöspárt vezetésére legalkalmasabb politikust. Az ellenzéki pártok ilyenformában való egyesülése magába foglalná a legjobb politikai erőket, az új párt hamarosan kormányra juthatna tartós és tevékeny kormányzásra volna kilátása, mert az ellenzékbe kerülő és egyedül maradt liberális pártnak nem egyhamar állana módjában a kormányt megbuktatni.

A fuzionált pártokból alakult kormányformának még más idővös következményei is volna. Az ország konszolidációjának idejében nem egy, de minél több politikai párt erejére van szüksége az országnak, mert csakis így le-

het rendszeresen és gyorsan ezt a nagyjelentőségű munkát sikerrel megvalósítani.

Abban az esetben, ha ez a három párt külön ambíciójuk és utópiájuk lemondásával bizonyosságot fognak tenni képességeikről és alkotókészségükről, a liberális párt nem kormányozna többé úgy, mint egy meghódított országban és kénytelen volna válogatott intellektuel és morális elemekkel kormányozni.

Irodalom, művészet

A timisoarai színház műsora. Egész héten át naponta este 8 órakor, vasárnap d. u. 6 és este 9 órakor: Vörös malom. Az operettegyüttes ezalatt a Diadalmas aszszony, Szerlem királya és Három grácia bemutatójára készül.

Az aradi színház műsora. Szerdán: Vania bácsi, drámai bemutató. (C. bérlet.) Csütörtökön: Bajazzok és Parasztszület. (A.) Aca de Barbu és Kertész Vilmos vendégfelléptével. Péntek: Vanja bácsi. (B.) Szombat: Carmen. (C.) Aca de Barbu és Kertész Vilmos vendégfelléptével. Vasárnap délután: Pompadour. Esti helyárrakkal. Este: Pompadour. (Bérletszűnet.)

Uj zenemű. A napokban egy új zenemű hagyta el a sajtót, amely Békefi Pál aradi zenetanár két hangulatosszerű szerzeményét tartalmazza. Címe „Ha leszáll a titkos alkony” és „Hullanak a fehérszínű virágok.” A két szép melódia magyar dal izléses kiállításban jelent meg. Szövegét Serényi József írta.

Az aradi színház hírei. Nagyhatalú Csehov-dráma bemutatója. A Vanja bácsi elsőrangú dráma, minden kellékekkel rendelkezik arra, hogy a legszélesebb körökben hatást váltson ki. A dráma főszereplői a címszereplő Sereghy Andor, Darvas Ernő, aki rendezi is az ujdonságot, Harmath Jolán, Mészáros Mária, Follinuszné, Gömöri Emma, Kallós, Ács. Az ujdonságot pénteken megismétlik. — Aca de Barbu csütörtökön a Bajazzok és Parasztszület operákban folytatja aradi vendégjátékát. A hírneves, közkeletű énekesnő tiszteletére paradés szereposztásban hozza ki a színtársulat a két operát. Fellép mint vendég Kertész Vilmos, azonkívül szerepet vállalt Balogh Böske is, aki a Parasztszületben Lolát énekli. A többi főszereplők Huszár Károly, Róna Dezső, Tibor Lőri, Faludi, Ács. A vendégesték sorozatát szombaton a Carmenben zárja be Aca de Barbu. — Pompadour vasárnap délután és este. Vasárnap délután és este is a szezon nagy slágere, a Pompadour szerepel a színház műsorán. Ezzel egy időre le is kerül műsorról a csodás muzsikájú, kitűnő Fall operett, tehát mindazok, akik még nem látták, jól teszik, ha idejében jegyről gondoskodnak valamelyik vasárnapi előadásra.

A bécsi szadista-per titkai.

(Szenzációs részletek a titkos tárgyalásból. — Taussig nagyiparos fiának rémes betegsége. — Elképzelhető dolgok egy világvaros fertőjéből.)

Bécsből jelentik: A bécsi büntetőtörvényszék mostan három napig tárgyalta zárt ajtók mögött a nagy szadista pert, amelynek előzményeiről annak idején a Közlöny részletesen beszámolt. A bíróság a tárgyalás egész tartamára kizárta a nyilvánosságot, úgy hogy egyetlen bécsi lap sem emlékeztetett meg az ottani kiderült elképesztő dolgokról. A büntető törvénykönyv ugyanis szigorúan megtiltja a zárt tárgyalások anyagának pertraktálását, illetőleg ismertetését. Ez az oka annak, hogy a külföldi sajtó orgánumai sem közölhetnek egyebet a száraz ítéletnél. A Közlöny egy alkalmas tudósítója azonban abban a helyzetben van, hogy rekapitulálhatja a zárt tárgyaláson történteket és ismertetheti azokat a szenzációs, eddig sehol meg nem jelent részleteket, amelyek elűrik a nyomdafestéket. Sok részlet ismertetéséről ugyanis el kell állani ebből az okból.

Röviden a per előzményei: Az év elején bizalmas feljelentés érkezett a bécsi rendőrséghez Kadines *Cadové Edith Ida* állítólagos francia nyelvemesternő ellen, hogy szadista tiszteletét folytat, belépődij ellenében gyermekeket ver véresre. A rendőrség a nyomozás során több szenzációs letartóztatási eszközölt. Mindenek előtt őrizetbe vették *Dögrassi Eugénia* nyelv tanítónőt, Kadines segítőtársát, majd a „nézők” közül letartóztatták *Bachstetz dr.* egyetemi magántanárt, a szemklinikára vezetőjét, *Chlumecky Lipót* gróf volt házimáciái helytartót, a 90 esztendőes *Chlumecky* gróf exminiszter fiát, *Kotányi Pál* magyar szőnyegkereskedőt és *Taussig* Waltert, a Magyarországon is ismert és számos érdekkeltséggel rendelkező Taussig bécsi nagyiparos fiát. Később a rendőrség megállapította, hogy az egyik Schwarzenberg herceg is a szadisták közé tartozik, azonban mielőtt sor került volna letartóztatására, megszökött Prágába. Ellene éppen ezért az államügyész nem emelt vádat. A fentebb megnevezettek kivül azonban vádat emelt fajtalanokdás, megbecstelenség és erőszak címén Romberg Hermann, ismert nevű színész, a Burgtheater volt tagja ellen is. Ennek a hét vádlottnak ügyét tárgyalta három napon át zárt ajtók mögött a büntető bíróság. A zárt tárgyaláson elképesztő dolgok derültek ki. A bírók, ügyvédek egy világvaros fertőjében vájkáltak. Mindenek előtt megállapítást nyert, hogy nemcsak az öt férfi vádlott tartozott Kadines szalonjának vendégseregéhez.

Az elnök, aki a tárgyalást a

legobjektívabb módon vezette, elsősorban Kadines, a főbűnös kihallgatását rendelte el. A. Nemesó vallomása után az ügyész bejelentette, hogy Kadineset nemcsak avval vádolja, hogy titotte, verte a reá bízott gyermekeket, hanem avval is, hogy erőszakot követett el saját 14 esztendőes leányán. Ezzel szintén jólvezető vendégek mulattatására fajtalanokdolt. Kadines ezt is beismerte, mivel az elnök bemutatatta mindazokat a visszataszító eszközöket és műszereket, amelyekkel a rendőrség foglalt. A többi bűncselekmények — állatokkal folytatott szerelmi viszony — reprodukálása igazán nem fűri meg a nyomdafestéket. Kadines Edith azonban mindent beismer, mindent magára vállalt, csak vádlott társait igyekezett mindig menteni, valószínűleg nagy jutalmak reményében arra az esetre, ha kísérlete sikerteljes jár és a férfiak enyhe büntetésekben részesülnek. Kadines után a megkínzott gyermekek vonultak fel. Rémes volt látni és hallani ezeket a hat-nyolc éves fejletlen csöppségeket, amikor az elnök kérdésére elgagyogták hogyan ütötte, verte, korbácsolta, szurkálta őket Kadines, és a kínzások után hogyan simogatták és csókolgatták őket a férfiak.

Bachstetz tanárról a rendőrség vizsgálata megállapította, hogy nemcsak Kadines szalonjának volt állandó vendége, de a gyermekeket kivitte a vezetése alatt álló szemklinikára is, ahol szobájában szintén megkínozta őket. Bachstetz egyébként, nemcsak szabadsága, de diplomája és doktori titulusa is veszélyben forogván, állhatatosan tagad.

Romberg színész, Kotányi szőnyegkereskedő és Chlumecky gróf nem érdekes vádlottak. Tagadtak, elmentmondásokba keveredtek és a végén reájuk bizonyult minden. A 20 esztendőes Taussig Walter kihallgatásánál azonban nem egy jelenvolt küzködött a sirással. Egy szerencsétlen, beteg emberroncs állott a bírók előtt. A sors mindent megadott ennek a fiatalembernek, gazdag szülőket, összeköttetést, pozíciót, csak egészséget nem. Taussig Walter már külső megjelenésében is fejletlen, dekadens, nem normális benyomást kelt. Az azonban, amit magáról elmondott, felülmul minden elképzelést. Beismerte, hogy szadista, beismerte a többi vádpontokat is és sirva elmondotta, hogy bejárta Bécs összes professzorait, szabaddítsák meg rettenetes bajától, öljenek ki belőle minden nemi vágyat, amelyeket amugy sem tud kielégíteni, csak szabaddítsák meg természetellenes hajlamaitól, amelyek éppen a kielégíthetetlen vágyak következményei. A

többi vádlottak mind családos emberek, Chlumecky kivéve, gyermekeik is vannak, ez a Taussig azonban tényleg egy szálamraméltó emberroncs, akinek most, 20 esztendőes korában is megváltás lenne a halál.

Ezek derültek ki a háromnapos zárt tárgyaláson. A vádlottak felvonulása után az ügyész és a védők megtartották beszédeiket.

A bíróság a szadista pörben szombaton meghozta ítéletét, a mely szerint Kadines nyelvitanárnőt hat évi súlyos börtönre. Taussig egyetemi hallgatót hat havi és Kotányi szőnyegkereskedőt nyolc havi elzárásra ítélte. A többi vádlottat felmentette. Taussig és Kotányi büntetését is két évre feltételesen szabták meg. Ez az ítélet a bécsi közönség körében nagy feltűnést és meglepetést keltett. A szerencsétlen beteg nyelvitanárnőt súlyos börtönre ítélte a bíróság, azonban az előkelő dúsgazdag bűnösöket felmentette. Ez az, amit a bécsi közönség nem tud megérteni az ítéletben.

Az orgazda gróf.

(Volt erdélyi gróf rágalmozási pere.)

Budapestről táviratozzák: Rendkívül érdekes rágalmozási bűnpör tartja igazalomban a Dunán túl közönségét. Az ügynek az ad különös érdekességet, hogy a szereplő személyiségek egyike Normann Reginald gróf, akát orgazdaság bűntettével gyanúsítanak és akinek ezt a bűntet tanúvallomása is alátámasztja. Normann gróf a somogymegyei Pusztakövecsin lakik és birtokos szomszédja Bogay Ferenc földbirtokos azt a hírt terjesztette róla, hogy a háboru alatt, amikor még Erdélyben lakott, összeköttetésben állott erdélyi cigányokkal, akikből lopott lovakat vásárolt, sőt a cigányok egyenesen az ő biztatására lopták a lovakat. Bogay azt is állította, hogy annak idején a Kézdivásárhelyi törvényszék írásért elítélte a cigányokat és ugyanakkor orgazdaságért másfél évi börtönnel sújtotta Normann Reginald gróft és atyját. A megvádolt arisztokrata erre rágalmozásért pört indított Bogay ellen és a megtartott tárgyaláson kihallgatták Haas Gyula dr. kuriai bírót, aki annak idején mint ítélobíró résztvevett a Normann gróft ellen hozott ítéletben. A kuriai bíró vallomásában előadta, hogy úgy emlékszik, hogy annak idején tényleg elítéltek a két Normann gróft, mert az orgazdaság vádját bebizonyították látták. Ha sonló terhelt vallomást tettek többent, akik a kérdéses időben Kézdivásárhelyen laktak. Az érdekes ügyben rövidesen megtartják a fő-tárgyalást.

HIREK.

Új főügyész Aradon.

Niculescu Miklós elfoglalta hivatalát

(Saját tudósítónktól.) Megirtuk, hogy Seclureanu Romulus aradi főügyész, akát az igazságügyminiszter Erzsébetvárosra járásbírónak helyezett át, mielőtt átadta volna hivatalát Bucurestibe utazott. Ma megérkezett Aradra Niculescu Miklós az aradi királyi ügyészség vezetője, akát a törvény szer teljes ülése előtt letette a hivatali esküt és még ma délelőtt elfoglalta hivatalát. Niculescu főügyész először Moldovan Silvius dr. törvényszéki elnökkel tett bemutatkozó látogatást, aki meleg szavakkal üdvözölte az új főügyészt. A törvényszék bírói kara — mondotta Moldovan elnök — mindig egyetértésben működött az ügyészséggel egy szent cél: az igazság érdekében. Kérte a vezető-ügyészt, hogy ezt a harmoniát, a melyre mindenütt, de főképp Aradon a határszéli városban szükség mindenkor támogassa.

A főügyész válaszában kijelentette, hogy mint családi körbe, úgy jött az aradi bírósághoz és hogy egy kartársával, mint a közönséggel a legnagyobb egyetértésben kíván dolgozni.

— Temesmegye közigazgatási bizottsági ülése. Temesmegye közigazgatási bizottsága ma tartotta rendes havi ülést dr. Coste Gyula prefektus elnöklete alatt. Az alispáni jelentés előterjesztése után dr. Coste prefektus szólt fel és bejelentette, hogy a tavasszal kezdetét veszik a megyében új iskolák építése és a rossz állapotban levő iskolaépületek kijavitása. Ugyancsak építeni fognak tanítói lakásokat is. Erre a célra a megyének 3 millió áll rendelkezésére, de hiszi, hogy sikerülni fog még egy milliót erre a célra összehozni. Tervbevette az összes községeknek nyilvános népkönyvtárral való ellátását is. Ezt az erre szolgáló alaptól és nyilvános gyűjtésből fogják megvalósítani. Kijelentette, hogy a temesmegyei országutak javítására hatmillió van felvéve az állami költségvetésbe és amíg ez az összeg nem folyósítható, addig előleget fog szerezni, hogy az utak javítását megkezdhesék.

— Elhalasztották a román-orosz tárgyalásokat. Bucurestiből jelentik: A külügyminiszterium jelentése szerint a bécsi román-orosz tárgyalásokra kiküldendő román delegáció elutazását bizonytalan időre elhalasztották.

— Vasuti szerencsétlenség Ujaradon. A késő esti órákban az Ujaradon állomáson az Aradról indult személyvonat belefutott egy menetben levő tehervonatba. A szerencsétlenségről azonnal értesítették az aradi állomást, ahonnan Jura állomásfőnök ment ki és az aradi közkórházat, innen pedig dr. Plesa János kórházi orvos ment ki a helyszínére. A szerencsétlenség nem volt nagyobb méretű, mert csak néhányan sebesültek meg. A vasuti karamból részleteiről lapzártá miatt csak holnap számolhatunk be.

— Összeroncsolta kezét a gép. Simon Jánosnak, a timisoarai M. M. kenyérgyár 14 éves tanoncának balkeze belekerült az egyik gépbe és a gép balkezet teljesen összeroncsolta. A mentők beállították a kórházba.

— Háztulajdonosok országos kongresszusa. A Közlöny a napokban megírta, hogy a bucaresti Háztulajdonosok Szövetsége március kilencedikén országos gyűlést tart, amelyről a vidéki szervezeteket is értesítette. Az aradi Háztulajdonosok Szövetsége ma délután szűkebb körű megbeszélést tartott, amelyen elhatározták, hogy a bucaresti gyűlésen tiztagu delegáció vesz részt. A delegációt dr. Székely Aladár ügyvéd vezeti. A szövetség elhatározta, hogy a gyűlésen a delegáció minden tekintetben állást foglal az új lakbértörvény javaslat ellen, amelyet a háztulajdonosok részére sérelmesnek tartanak.

— Meghallgatják a magyar iskolák sérelmeit Oradea-mare. Az itteni prefekturára ma távirat érkezett, amely közli, hogy Lepadatu kultuszminiszter és Tatarescu kisebbségi államtitkár szombaton ide érkeznek. Lepadatu és Tatarescu szombat délután fogják fogadni a különböző magyar küldöttségeket, amelyek a magyar iskolákat ért sérelmeket terjesztik elő. A két politikus látogatásának speciálisan kisebbségi programja van. Egyébként Lepadatu és Tatarescu vasárnap Belényesre utaznak, hogy az agrárreformnak a környéken történt végrehajtását tanulmányozzák.

— Véres összecsapások a Bolgár-szerb határon. Bucarestből jelentik: Uzsokói távirati jelentések szerint a bolgár-jugoszláv határon a bolgár komitácik és a szerb katonaság között véres összecsapások történtek. A komitácik támadását a jugoszláv csapatok visszavetették.

— A nyugdíjas vasutasok újabb panasza. Az aradi nyugdíjas vasutasok több tagu küldöttsége jelent meg ma délután a város vezetősége előtt. Elpanaszolták, hogy a nyugdíjak kifizetése körül ismét akadályok merültek fel. A pénztár ugyanis nem akarja kifizetni azoknak a nyugdíjast, akik nem rendelkeznek nyugdíj-könyvecskével. Aradon több mint kétszáz olyan nyugdíjas van, akiknek saját hibájukon kívül nincs könyvecskéjük. Január elsején felszólították a vasuti nyugdíjasokat, hogy vegyék át könyvecskéjüket, az adóhivatálnak azonban összesen száz könyv állott rendelkezésére, így több mint kétszázan könyv nélkül maradtak. Azóta már több ízben sürgették a nyugdíj-könyvek kiadását, de mindig azt a választ kapták, hogy nyomás alatt van. Most az a helyzet, hogy tőlük teljesen távol áll a mulasztás vagy nemtörődomség következtében, már három hónapja nem kapnak nyugdíjat. A város vezetősége illetékes helyen intervenálni fog, hogy a vasutasok az elmaradt nyugdíjukat minél előbb megkapják.

— Tolvaj földműves. Lugoji tudósítónk jelenti: Az ibioarai (zsídóvári) csendőrség ma letartóztatta Ialomie Tanasean földművest, aki egy őrzetlen pillanatban Maria Colotas ibioarai lakóstól 1200 lej készpénzt és három köteg pamutot ellopott. A tolvajt bekisérték a lugoji ügyészség fogházába.

— Mérget ivott a vendéglőben. Tegnap este az aradi Gerbner-féle vendéglőbe egy negyven-negyvenöt év körüli férfi tért be és bort kért a vendéglőstől. Két pohár bor elfogyasztása után felállott és ki akart menni az utcára, azonban az ajtó előtt összeesett, arca elkékült, szája habozott és görcsös rángatózások után elvesztette eszméletét. Azonnal értesítették a mentőket, akik be szállították a közpórházba. Ott az orvosok vizsgálat megállapította, hogy

az illető valami gyorsan ható mérgeg hatása következtében súlyos belső sérüléseket szenvedett. Az esetről értesítették a rendőrséget és a kórházban megjelent az ügyeletes rendőrtiszt, a megmérgezett ember személyazonosságát azonban nem sikerült megállapítani, mert zsebeiben semmi féle irást nem találtak. Valószínűnek tartják, hogy az illető öngyilkossági kísérletet követett el. A vendéglőben tartózkodók vallomása szerint az ismeretlen ember, mielőtt kiitta borát, valami fehér port öntött bele. Kihallgatni még nem lehetett, mert eszméletét nem nyerte vissza. — Késő esti órákban értesültünk, hogy a szerencsétlen ember anélkül, hogy öntudatra tért volna, kiszendvedt. A rendőrség a titokzatos mérgezés ügyében megindította a nyomozást.

— Banca Romaneasca aradi fiókja ujja szervezvéen devizaosztályát, elad és vesz előnyös áron mindenféle devizát. Telefon szám 365.

— Alkalmi vételek arany és briliáns ékszerekben Waldmannál, Piata Avram Iancu (Szabadság-t.) 14

— Cotrus-Szántó Erzszi zongora-hangversenye március 8-án, este 8 és fél órakor az aradi Kulturpalota nagytermében.

— Dr. Ferenczi A. fogorvos műtermét Arad, Strada Eminescu 10. (Deák Ferenc-utca 39.) megnyitotta. Rendel délután 1—5 óráig.

— Dr. Gelei távirata. A zseniális professzor Aradra érkezése előtt ma táviratozott, hogy péntek este a Kulturpalotában tartandó előadásához vetítendő képeit új anyaggal egészítette ki. A megújulás tükáiba való betekinthetés, nagy eseménye lesz Aradnak. Jeggvek Oláh papírkereskedőnél válthatók.

A világhírű kínai rablóbanda pusztulása.

(A kínai hadvezetőség egyes taktikája. — Törbecsáltak a dandártábornokká kinevezett huszonöt éves rablókapitányt. — Az utolsó sortüz)

Csingtauól jelentik: Az őszszel megemlékeztünk a tientsin-puková expresszvonat kirablásáról, amikor fölfegyverzett kínai rablóbandák a külföldi utasok egy nagy részét kezesekként elhurcolták s az eset csaknem amerikaiak fegyveres beavatkozását idézte elő. E rablóbandák vezetője Sun Mei yao volt, aki vakmerő csínyével azt erőszakolta ki a kínai kormánytól, hogy dandárba megszerzett rablóbandáit vegye föl a nemleges kínai hadseregbe. Sun Mei yao terve sikerült, maga pedig dandárparancsnoki rangot kapott.

Sun Mei yao alig huszonöt éves, parasztcsalád gyermeke, aki gyermekkorában övével együtt a rablók kezébe került. Megtetszett neki a rablóélet és két fivérével fölcsapott közéjük. Csakhamar feje lett a rablóknak, akiket katonai alapon megszerzett. Amikor a kínai hadvezetőség nagyon erőlyesen lépett föl a rablók ellen, a Lin cseng mellett elfogott csínytel kiderőszakolta a hadseregbe való fölvételét. A hadvezetőség volt azonban amyira elővigyázatos, hogy a kétezer főből álló rabló-dandárt a Ciangtung-félsziget fel-

nyugati részén levő Ihsien városába irányította és a városnak helyőrségét egy gyalogezreddel megerősítette. A hadvezetőség csak az alkalomra várt, hogy leszámoljon a rablóbandával. Az alkalom most végre elérkezett. Sun Mei yao egy rablóbanda lefegyverzése után vonakodott a banda fegyvereit a yencsouful honvédelmi kormánybiztosnak kiadni, mire a kormánybiztos engedetlenségének megbüntetéséül a Kiangtu és Santung határán garázdálkodó rablóbandákkal ellen vezényelte a dandárt. Amikor Sun Mei yao a parancs teljesítését megtagadta, a tinantui kormánybiztos titkos parancsára tíz legbizalmasabb emberrel együtt elfogták és föbelőtték a hírhedt dandárt pedig fölcsalták. A dandár minden egyes tagja három hónapi zsoldot kapott és amnesztia bizonylatot, amely igazolja, hogy szolgálattól való elbocsátása időpontjáig elkövetett tetteiért amnesztiát kap.

„Ecce homo.”

(Georg Gross erotikus rajzai a berlini bíróság előtt.)

Berlinből táviratozzák: A legnagyobb német karikaturista Georg Gross állott szombaton a berlini büntetőtörvényszék előtt a Malik könyvkiadó cég tulajdonosaival, I. Gumperttel és N. Hartfelddel együtt, szeméremérsítő nyomtatványok terjesztése miatt. A vádirat az „Ecce homo” rajzgyűjteményt incrimálta, melyben Georg Gross a manakaze reلميéletét mutatja be. Az ügyész a gyűjtemény több lapját olyanak tartja, mely a normálisan gondolkozó ember szeméremérszetét felháborítja. Ezért az albumot megjelenése után röviddel elköszöztatta. A tárgyaláson kihallgatott G. Gross kijelenti, hogy rajzait nem tartja szeméremetlennek és az ellenkező fel fogáson csodálkozik. Célja volt éppen undort ébresztteni a szeretkezés mai megnyilvánulási formáit iránt. A kényes témával foglalkozó rajzok a szociálkritikus felkiáltása kívántak lenni. Tükröt akart az emberiség elé mutatni: ez vagytok. A bírósági szakértő véleménye szerint a rajzok két ellentétes gondolatot kelthetnek: G. Gross fel akarta rázni vele az embereket és megütáztatni velük, ahogy szeretkeznek. Más kérdés, hogy mire, hogy hatottak a rajzok.

G. Gross szakértője, Maximilian Harden véleménye szerint a vádlott oly rendkívüli komoly és erős művész a szó legtisztább értelmében amilyen ritkán hatott még közönségre. Gross nem pornográfusa az ecsetnek, hanem Juvenalis. Lerántja az emberről a leplet és megmutatja: Ime, a ti megtévedt ösztöneitek, ime a ti szerelmeitek. Egy harmadik szakértő meghallgatása után az ügyész szólalt fel és vádját fenntartotta. A védő felmentést kért. A törvényszék bűnösnek mondta ki G. Grossot és két kiadóját a vádirat értelmében: elítélte őket egyenként 500 aranymárka pénzbüntetésre és elrendelte az „Ecce homo” lefoglalás példányainak

megsemmisítését. Vádlottak felebezttek.

Kifosztott cipőüzlet.

(Elfogták a piacon áruló betörőket.)

(Saját tudósítónktól.) Az eszaki folyamán vakmerő betörés történt Aradon a Bulevardul Regele Ferdinand-on (Boros Béni-terren.) Mancu Bota férfidivatüzletébe betörték és nagymennyiségű férficipőt vittek el. A tetesek lefeszítették a redőnyt és úgy hatoltak be az üzletbe. A károsult jelentést tett a betörésről az aradi államrendőrségnek, ahol hamarosan bevezetett nyomozás sikerrel járt. Két férfit letartóztattak ma reggel, kiket férficipőket árúsítottak az élelmiszerpiacon. Egy rendőrigazgatásra szólította fel őket és kiderült róluk, hogy az egyik Oprescu Ilie, a másik Jovescu Vasile mind a Kötten rovottmulat betörők. A rendőr egy társa segítségével a rendőrségre kísérte őket, a két betörő azonban szabadulni akart a rendőrök kezétől és négy-négyszáz lejt ajándokot tett a két rendőrnek, ha szabadon bocsátják őket. A két rendőrt elfogadta a pénzt, de nem engedték szabadon őket, hanem bevitték a betörőket a rendőrségre és jelentést tettek a megvesztegetés kísérletéről. A vallatás során a két ember beismerie, hogy ők törték be a férfi divatüzletbe és a lopott holmit egy részét már el is adták. A jegyzőkönyv felvétele után a két vesztegetésmes embert átkísérték az ügyészség fogházába.

Aradi mozi hírek.

Szerdán és csütörtökön kerül utoljára vetítésre a nagyszerű Pat és Patation-film, melyen napokon keresztül kacagott Arad közönsége. A kép első felvonása egy ódon bérlház 7-ik emeletén történik, hol Holm Liza gyári munkásnő lakott gyermekével. Szomszédai voltak Pat és Patation, akik babakészítők voltak. Körülöttük bonyolódik le a film egész meséje.

Fatty, Chaplin és Palle Primke a három kiváló moziszínész legutolsó filmjével kacagó estéké rendez az Uránia mozgószínház. A burleszk filmeknek címe, melyek szerdán és csütörtökön kerülnek vetítésre: Fatty az údv hadseregében, Chaplin mint színházi kellék, Palle Primke mint világi és vőlegény. A képek mind egyike két-két felvonás.

Az élet lilioma. Ez a poétikus címe van a legújabb aradi filmszenzációnak, mely pénteken és szombaton kerül vetítésre az Apolló mozgószínházban. Egy film perreg le a néző előtt, melynek meséje Maria királyné tollából való. Amerre a film megfordul, maga után vonja a magaslati kritika áradatát. Bucarestben hetekig tartó szenzáció volt az előadása alkalmával a Viatorul ez írja: Ez a darab egy ritmusos költemény. A közönség néma csodálattal hallgatja és soha hallgatás nem volt beszédesebb, mint a néma csodálkozás ezen extázisa. A darabban Loie Fuller és Gab Sorrière, a film-művészet legnagyobb szerűbbjei mutatják be.

KÖZGAZDASÁG.

A takarékkorona. (Egy budapesti pénzügyi szakfektató a magyar valorizációról.)

(Saját tudósítónkól.) Amióta a magyar takarékkorona életbe lépett, azóta Magyarországon elcsendesültek a pénzügyi zavarok és az óriási arányokat vett bészis megállt. A takarékkorona mérték miatt a közvilágítás és rendes származási eszközökkel bizonyult. Sokan vannak azonban még mindig Erdélyben akik nincsenek tisztában a takarékkorona fogalmával és éppen ezért tartottuk fontosnak megkérdezni budapesti tudósítónk által egy közismert magyar pénzügyi szakfektatót, hogy magyarázza meg világosan és tömören a takarékkorona fogalmát.

— Hogy megértsük a takarékkorona fogalmát — mondotta — formájóról — tisztában kell lennünk, hogy febr. 15—19-ig olyan korona esés, jobban mondva zuhanás volt a külföldi pénzpiacokon és ezzel kapcsolatban olyan érdekeltségek voltak Magyarországon, hogy tényleg katasztrófától lehetett tartani. Szükség volt tehát egy gyors intézkedésre, ami elvágja részben a pénzügyi, részben pedig az árak rohamos emelkedését. Kállay pénzügyminiszter nagyon okosan oldotta meg a kérdést. Műdját ejtette annak, hogy a tőke illetve a korona valorizálható akkor is, ha az nem idegen valutában vagy áruban fekszik, hanem ugynevezett takarékkoronában. Ezzel azonnal elérte azt, hogy a dollár a zsebforgalomban 130.000 koronáról leszállt 65.000 koronára. Ugyanis a nagy korona romlás miatt mindenki dollárt vásárolt, mert szabadulni akart a koronától és így a még február 15-én 65.000 koronán álló dollár 130 ezerre szökött. Kállay felállított egy valójában nem létező takarékkoronát és azt mondta: márc. 28-án 100 papír korona egyenlő 100 tak. kor. val. Ezzel összefüggésben pedig minden nap délután két órakor egy erre külön választott bizottság állapítja meg a február 20-iki takarékkoronának a papír koronához való viszonyát.

Ez a kalkuláció így történt: a Bécsben jegyzett bélföldi magyar korona közép árfolyama, a zürichi dollárjegyzés középárfolyama és a budapesti értéktőzsdén jegyzett hat kévésbé nagy ingadozásnak kitett papír (Magyar Hittel, Osztrák Hittel, Salgótarjáni, Államvasuti stb.) középárfolyama együttesen ad egy közeparányt. Például ha február 23-án délután 100 takarékkorona egyenlő 105.50 papír koronával, ez azt jelenti, hogy ha valaki 100 takarékkoronát helyezett el a bankban vagy a

postatakaréknál február 20-án, akkor 23-án ha kiveszi 102.50 papirkoronát kap és ehhez hozzá még 6—10 százalékos évi kamatot. Viszont ha valaki február 23-án 100 takarékkoronát akar elhelyezni, akkor 102.50 papír koronát kell befizetnie. Ebből az következik, hogy ha mondjuk én február 20-án 100 takarékkoronát helyeztem el és a magyar korona az idők folyamán a külföldi tőzsdén tovább esik és a kalkuláció, mondjuk májusban 200 esetleg 2000 papirkorona arányszámot mutatna, akkor az én február 20-án elhelyezett 100 takarékkoronámért májusban 200 esetleg 2000 papirkoronát kaphok, aminek a vásárló ereje arányban fog állani a február 20-iki 100 korona vásárló erejével.

— Hogy ez a takarékkorona mennyire be fog válni, mutatja az, hogy még azok is, akik a legnagyobb albizurdukkal tartották Kállay volt pénzügyminiszter tervezetét és akik meg is bükköttek ezért, belátják már ennek a hasznos voltát. Kállay pénzügyminiszternek a papír korona tervezet miatt mentni kellett, de tervezetét átvették, valóra váltották és a papír korona ma már kitünően bevált pénzfogalom.

— Értelmezavaró sajtóhiba. A Bánsági Gyáriparosok Szövetségének választmányi üléséről hozott tudósításunkba értelmezavaró sajtóhiba csúszott. „A kormány hajlandónak mutatkozik a vámügy rendezésére, illetve az exportra kerülő ipari készítmények vámjának és a behozatali vámok teljes elengedésére is” helyett ez a rész így hangzik helyesen: „A kormány hajlandónak mutatkozik az exportra kerülő készítmények vámjainak esetleges teljes elengedésére és a behozatali vámok időszervi korrigálására és felemelésére.”

— A kiviteli illetékek leszállításáról tárgyalnak. Bucurestből jelentik: A legfelsőbb vámbizottság tegnap értekezletet tartott, amelyen egyes cikkek kiviteli illetékének leszállítása ügyében folytak megbeszélések.

— A Német Banktisztviselők sztrájkja. Bécsből táviratozzák: A Német Bank harminc főtisztviselője megkezdte a sztrájkot a többi banktisztviselőkkel szemben, akik még tovább sztrájkolnak. A főtisztviselőket az vezette elhatározásukban, hogy elhárítsák a veszedelmet, amely a sztrájk miatt a valutapolitikát és az ország pénzügyi helyzetét fenyegeti.

— A pénzügyi tisztviselők elhalasztott fizetési napja. A pénzügyminiszteriumtól ma érdekes rendelkezés érkezett a pénzügyigazgatóságokhoz a tisztviselők fizetésére vonatkozólag. Mindazok a tisztviselők, akik a pénzügyigazgatóságok, illetőleg az állampénztár utján kapták fizetésüket, pontosan minden elsején felvehették illetményeiket. A rendelet szerint a jövőben — miként a posta-

fisztviselőkkel kapcsolatosan már hasonló rendelkezéssel megemlékezünk, — csak minden hónap 20-án lehet a tisztviselők illetményeit kiutalni és kifizetni. Az új rendszerhez azonban átmeneti időt ad a miniszterium, amelyben egyelőre minden hónapban csak egy-egy nappal toltóik ki a fizetés ideje. Így áprilisban 2-án, májusban 3-án, júniusban 4-én és így tovább fizetik ki majd a tisztviselők járandóságait, mindig egy nappal később, amíg a fizetés ideje el nem érte a frusztráciát. A rendelet azzal indokolja ennek szükségességét, hogy a tisztviselők fizetésének számszerűsége igényel minden hónapban körülbelül husz napot és csak a számszerűsítés megtörténte után adható ki az illetmények.

Valutapiac.

Helyi valutáak. (Március 4.) Francia frank 8, svájci frank 33.20, dollár 192, dinár 2.35, szokol 5.60, líra 8.30, angol font 8.30. Kifizetések: Budapest külföldi 307, bélföldi 400, Bécs 370, Prága 5.53, Zürich 33.10, Milano 8.26, London 825, Páris 7.95, Newyork 191, Belgrád 2.30.

Temesvári valutáak. (Március 4.) Newyork 189, dollár 193, London 820, angol font 825, Páris 7.80, francia frank 8.35, Milano 7.80, líra 8.33, Prága 5.55, szokol 5.40, Zürich 33.25, svájci frank 33.30, Belgrád 2.35—2.40, Budapest külföldi 280, bélföldi 400, magyar korona 380, Bécs 372, osztrák korona 360.

Zürichi nyitás. (Március 4.) Amsterdam 215.25, Newyork 577.75, London 2482, Páris 23.57.50, Milano 24.77.50, Prága 16.70, Budapest 0.01.10, Belgrád 7.27.50, Bucuressti 3.06, Bécs 0.0081.60.

Zürichi zárlat. (Március 4.) Amsterdam 219.25, Newyork 578, London 2482, Páris 23.75, Milano 24.75, Prága 16.70, Budapest 0.01.10, Belgrád 7.30, Bucuressti 3.06, Bécs 0.0081.60.

Bucuresti főzsezárlat. (Március 4.) Kifizetések: Páris 7.84, London 8.20, Newyork 191, Milano 8.25, Zürich 33, Bécs 0.0027, Prága 5.55, Budapest 0.0030. Valuták: Napoleon 725, Léva 1.33, 16rök Haza 0.098, angol font 810, francia frank 8.20, svájci frank 35.50, líra 8.15, dracima 3.05, dinár 2.25, dolár 189, lengyel marka 0.00023, osztrák korona 0.0028, magyar korona 0.0062, szokol 5.50.

Budapesti értéktőzsdézárlat. (Március 4.) Magyar Hittel 918 ezer, Osztrák Hittel 285.000, Selgő 928.000, Rima 208.000, Ganz Danubius 6.630.000, Kőszén 4.525.000, Szlavonia 138.000, Kereskedelmi Bank 2.190.000, Schlick 145.000, Cukor 4.900.000, Csákly 33.500, Ofa 840.000, Hazai Takarékk 5 millió 825.000.

Budapesti devizaközpont jegyzései. (Március 4.) Belgrád 865—888, Bucuressti 368—378, London 294600—302100, angol font 296 ezer 200—302700, Milano 2935—

3015, líra 2965—3045, Páris 2735—2855, francia frank 2815—2885, Bécs 96.85—99.30.

Vigjáték esték FATTY és CHAPLINNAL Még ma szerdán és csütörtökön az **URANIA-ban**

Hogy áll a lej?

1924. március 4-én 100 lejért adtak:

Nálunk:

- 302 svájci frankot,
- 82.50 francia frankot,
- 30.000 külföldi magyar koronát,
- 39.000 effektív magyar koronát,
- 40.000 bélföldi magyar koronát,
- 37.000 osztrák koronát.

Zürichben 3.06 frankot
Budapestben 36,800—37,800 K-t

Valorizált tartásdíj.

(Érdekes változat a timisovari tábla elött.)

(Saját tudósítónkól.) Érdekes elvi jelentőségű döntést hozott egy aradi vőlegény keresetben a temesvári ítéltábla. Egy dúsgazdag aradi földbirtokos, aki egy nagy aradi pénzintézet pénztárosa válfőtében van feleségétől. Házasságra lépésük alkalmával, amely jóval a háboru előtt történt, közjegyző előtt okiratot készítettek, amelyben a földbirtokos kötelezte magát, hogy válasz esetén havi 200 korona tartásdíjat fizet feleségének, aki különben szintén dúsgazdag családból való. A házastársak között körülbelül három-négy hónappal ezelőtt került fel a béke és a rossz nyelvek azt beszélik, hogy az asszony elválni utat, aki azért akar elválni urától, hogy egyik rokonához melleszen feleségül. Az asszony, aki jelenleg Budapesten tartózkodik, ügyvédje útján a bírósághoz fordult, hogy férje által közjegyző előtt hivatalosan biztosított tartásdíjának valorizálását kérje. Az aradi törvényszéken Mészáros Dániel táblabíró tárgyalta az ügyet és figyelembe véve az asszony jó anyagi helyzetét is, oly értelmű ítéletet hozott, hogy a férfinak a békebeli 200 korona helyett 2000 lej tartásdíjat kell havonta fizetnie az asszonynak. Az elsőfokú bíróság ítéletét mind a két fél megfellebbezte és így került a rendkívül érdekes ügy az ítéltábla elé, amely megváltoztatta az elsőfokú ítéletet és a havi tartásdíjat 4000 lejben állapította meg. Érdekes, hogy amíg az ítéltábla a polgári követeléseknél a valorizálás iránti kérélmeket elutasítja, addig a tartásdíjaknál minden esetben helyt ad a felperes kérelmének.

A szerkesztésért felelősen:
KÖCSY JENŐ
felel.

Cenzurat: Dr. ROMUL MAGER.

A nagyvilágból.

(Még a francia prezumpatív trónkövetelő.) Párisból jelentik: Élete virágjában, 39 éves korában ragadta el a halál Ferdinánd orléansi herceget, aki a Montpensier herceg címet viselte és a „Párisi gróf” ötéves fia volt. Az elhunyt herceg egész életét kalandos utazásoknak szentelte, politikával egyáltalán nem törődött és ennek ellenére a royalisták mégis őt tekintették a francia trón prezumpatív trónörökösének, mert Fülöp orléansi herceg trónkövetelőnek nincsenek gyermekei. Hogy az elhunyt herceg mennyire nem aspirált a francia trónra s hogy a francia kormány mennyire nem tartotta veszedelmes embernek, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az, hogy nemcsak megengedte neki a Franciaországban való tartózkodást, de keleti kutató útjai révén szerzett érdemeiért a Becsületrendet adományozta neki. A herceg, aki több ízben járta keresztül-kasul Afrikát, Indokínát, Anamot, Kambodzát és aki tapasztalatait vastkos könyvben írta meg, örömmel fogadta el a rendjelet a köztársaság elnökének kezéből. Ebben a tekintetben követője volt nagybátyjának, Aumale hercegnek, aki chantillyi nagyszerű birtokát a Francia Akadémiának adományozta s akinek szintén megengedte a kormány, hogy a származási törvény ellenére hazájában maradhasson. A herceg különben fiatal házasság volt; két és fél évvel ezelőtt vette nőül a spanyol valterazzo de Los Naustrines Izabella grófnőt. Az esküvőt nagy pompával ülték meg a herceg Vichy közelében levő randani kastélyban. A hercegi pár azóta ott tartózkodott, ott is érte Ferdinánd herceget a halál.

NYILTÉR.

E rovat alatt közlőtekért nem vállalunk felelősséget.

MEGNYILT

a C.F.R.
városi menetjegyiroda

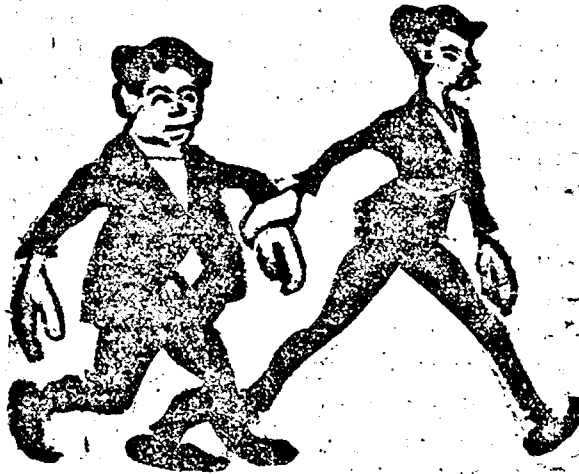
ARAD, 1398

Str. Baritiu 3. alatt (Rákoczy-u.)

Dr. Schul Armin

Ügyvédi irodáját Aradon Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) 16. sz. l. em. alatt megnyitotta.

APOLLO színházban
még ma szerdán és esütörtökön

Patt és Patachonnal A hetedik menyország.

Gyermek harisnyák HELLAS harisnya üzletben, ARAD, Lutheránus templom mellett. II. minden színben és nagyságban, legolcsóbban:

Apró hirdetések.**Tudnivaló az apróhirdetésekről:**

Az apróhirdetések tíz szavak szent számítottak.
Minden szó hirdetést ára hétköznap 2 lej 50 bani, vasárnap 3 lej. Vastagabb betűvel 5 lej, illetve 6 lej. A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni.
Hirdetéseket délután 5 óráig vesszük fel.
Az apróhirdetéseket előre kell fizetni.
A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 25 lej, vasárnap 30 lej.
A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

Alkalmazás.

EGY minden es főtűző és egy bejáró szobaleány azonnal felvétetik. Arad, Strada Garagiale (Csiky Gergely-u.) 8. 1345

SZOBALEÁNY keresetű. Polák Sándor téglagyáros Arad, Strada Tudor Vladimirescu (Dobó-ucca) 12. 1377

FEHÉBNAMŰ HAZIVARRÓNÓT keresek. Str. Consistorului 12. (Batthyány-u. 23.) I. em. jobb. 1238

GAZDATISZT kisebb gazdaságba keresetű. Föltétlen megbízható, erélyes, lehetőleg kis családu s szerényebb javadalmazási igényű birók írásbeli jelentkezését bizonyítvány másolatokkal és igények bejelentésével az Aradi Közlöny kiadóhivatala továbbítja. 1402

MEGBÍZHATÓ minden es szakácsnő jó bizonyítványokkal március 15-ikére felvétetik. Iradják Arad, Str. Eminescu 15. 15.018

EGY jobb családból való fiatal leány, ki felső ruha varrást önállóan vállal, komornának keresetű. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1397

SZORGALMAS kereskedőséged megtehető állást keres. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1396

FIATAL jobb leány (esetleg árva) vidékre ur háza házi teendőkre azonnal felvétetik. Bemutatózás Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér) I. szám, I. emelet. 1405

HÁZMESTERNEK. szőlőkezelő fiatal házaspár. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1399

MINDENES szakácsnő azonnal felvétetik. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1403

EGY minden es főtűző felvétetik Arad, Strada Marie Chendi 13. (Kölcsy-ucca.) 10.024

ELSŐRENĐŰ mosónő azonnal felvétetik Arad, Strada Alexandri (Salacz-u.) 6. ajtó 4. 10.024

VIDÉKI városba minden es főtűző és minden es szobaleány keresetű. Cim Kelet hírlapirodában Arad. 10.024

ÖNÁLLÓ varróleány azonnal felvétetik. Arad, Strada Alexandri (Salacz-ucca) 6. ajtó 4. 10.024

Vétel és eladás.

HÁROM garnitúra cséplőgép Máv. és Hoffner gyártmányu eladó. Cim Schauer Covasint. 1391

FÜGGÖNYÖK, esillár, szmárna szőnyeg képek, ebédő szőnyegek, asztalnemű, dísz tárgyak, fotóelek, új férfi és gyerek ruha, női kabát, gyermek bicikli, bicikler mayer asztal, szalon és háló berendezések, scheslon, butorok, stb. eladók. Arad, Str. Consistorului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

DIÓFA háló, új szalon, többféle butorok eladók. Feld rőfös üzlet Arad, Bulev. Regele Ferdinand 58. 1400

ALIG használt férfi ruhák, női kosztümök, ebédő asztal, fürdőkád eladó. Arad, Strada Vaslie Stroiescu 31. (Teleky-ucca 15.) Megtekinthető déli órákban. 1401

PERZSA és egyéb szőnyeget, bútorokat, antik tárgyakat, ezüstneműt, fehérneműt, kézműmunkát, festményeket, dísz tárgyakat Románia-ba vesznek. Arad, Strada Consistorului 12. (Batthyány-ucca 23.) I. em. jobb. 1000

EREDETI világos norvég csukamajola MarE Aarsaether, görvélykóros, tüdőbajos, fejletlen, sápadt, angolkóros, gyenge gyermekeknek és felnőtteknek. Dr. Földes gyógyszerár Arad. 14133

TÖBB SZÁZ évfolyam bekötött folyóirat és nagy tömeg hangley olcsón árusítatnak Kerpelnél Arad. — Ugyanott kölcsönkönyvtár is. Telefon 585. 878

VOKARBAN levő masszív barok ebédő és egy jó felszerény megvételre kerestetik. Cim Arad, Bulev. Carol 60. I. em. 1391

EGY szalon garnitúra, kétüléses gyermek hinta, Angora macska eladó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1404

RONGYOT keresnek megvételre. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 600

SVEICI hímzések, téma csipkék, valancien csipkék és betétek, csipke szövetek, tüllök nagy választéka érkezett harisnyák elősmert jó minőség, fekete és színes, mindenféle rövidárak Hoffmann Sándornál Arad. 1394

Ingtalan.

ARADON 6000 □ ölü föld konyhakertészetnek, gyümölcsfákkal bérbeadó. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 1393

ARAD, - Strada Sft. Gheorge (Dezső-ucca 45c) számú ház szabad kézből eladó. 1392

Oktatás.

ROMÁN órákat vennék lehetőleg katonaviselt fiatalembertől, kitől az idevágó szakkifejezéseket is elsajátíthatom. Cim az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 900

Keresetűk

1390. Jó fizetéssel 2-3. Rador. ügyes, nőtlen. No. 1104

reszelővágó.

Fűtött hálól hely ingyen rendelkezésre áll (ágy nem a nőtől). — Ajánlatok: STEAUA ROMANA Campina. Ateleferole Centrale címre intézendők.

309-1924.

ÁRVERÉSI HIRDETÉNY.

A városi árvaszékek folyó évi 309. számú határozata folytán, önkéntes szóbeli árverés alá bocsájtának néhai Mericskay Sándor hagyatékát. képező ingatlannal:

1. Az aradi 3645. sz. telekjegyzőkönyvben felvett A. H. 2. és 3. sor 2543a) és 8147-2549. hrsz. ház és beltelek, mely a Strada Doamna Bălaşa 82. szám a. van 1.800.000 lei kikiáltási árral. Jelenleg vendéglő és mozgófényképszínház.

2. Az aradi 8633. sz. telekjegyzőkönyvben felvett A. H. 1. sor 3872. hrsz. ház és 5 hold 380 □-öi szőlős kert, mely a Gájban levő Strada Tribunal Torches I. sz. a. fekszik, 300.000 lei kikiáltási árral.

3. A páncotai 966. és 2334. sz. telekjegyzőkönyvben felvett A. H. 2-7. és A. H. 1-5. sor 1513, 1511, 1512, 1514, 1516, 1916, 1917, 2017. hrsz. 6 hold 113 □-öi szőlő 355.000 lei kikiáltási árral.

Az árverés folyó évi március hó 20-án délelőtt 9 órakor veszi kezdetét a városi árvaszék 97. számú termében.

Mindazok, akik az árverésen részt akarnak venni, tartoznak a kikiáltási árak 5%-át bánatpénz fejében letenni, mely összeg a vevő részéről 10% lesz kiegészítendő.

Utóajánlatok nem fogadhatók el. Egyéb árverési feltételek az árvaszék elnökénél a hivatalos órák alatt megtudhatók. 1395

Aradváros árvaszékétől, 1924. február hó 27.

Aradváros árvaszéke.

Ujságmakulatura

5 kgr.-os csomagokban

kapható a kiadóhivatalban